

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 808/2023
29.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Рњаковић, адвокат у ..., против тужених „Војвођанска банка“ АД Нови Сад, сада „ОТП банка Србија“ АД Нови Сад чији су пуномоћници Тихомир Влаовић и др. адвокати у ... и Стечајна маса „Бојана“ ДОО из Београда, чији је пуномоћник Јасмина Рајковић, адвокат у ..., ради утврђења ништавости, вредност предмета спора 27.649.364,00 динара, одлучујући о ревизији туженог „ОТП банка Србија“ АД Нови Сад изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3983/21 од 22.12.2022. године, у седници већа одржаној дана 29.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог „ОТП банка Србија“ АД Нови Сад изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 3983/21 од 22.12.2022. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 4928/18 од 15.07.2020. године у ставу I изреке утврђено је да су ништаве одредбе Уговора о кредиту који су закључени између тужиоца и „National Bank of Greece“ АД Београд, као правног претходника туженог „Војвођанска банка“ АД Нови Сад, и „Бојана“ д.о.о. Београд као правног претходника туженог „Бојана“ д.о.о. у стечају из Београда, и то: - одредбе чл. 1. тач. ц) Уговора о кредиту бр. 200-207/07 од 02.11.2007. године и Уговора о кредиту бр. 200-209/07 од 02.11.2007. године у делу који гласи: „Кредит је доступан у швајцарским францима у динарској противвредности по тржишном курсу банке који ће важити на дан повлачења/отплате“; - одредба чл. 1. Уговора о кредиту бр. 200-208/07 од 02.11.2007. године у делу који гласи: „Кредит ће бити доступан у CHF и у CHF у динарској противвредности по тржишном курсу банке на дан повлачења/отплате“; - одредбе чл. 12. тач. а) Уговора о кредиту бр. 200-207/07 од 02.11.2007. године и Уговора о кредиту бр. 200-209/07 од 02.11.2007. године и чл. 13. под а) Уговора о кредиту бр. 200-208/07 од 02.11.2007. године који гласи: „отплата дуга корисника укључујући главницу, камату, провизије и трошкове, као и све остале износе дуговања банци у страниој валути

могу бити отплаћене, у складу са одредбама закона о девизном пословању, само у одговарајућој страниој валути и износи дуга у РСД противвредности, обрачунати по званичном продајном курсу банке на дан плаћања, уколико није другачије наведено у уговору“. У ставу II изреке одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се утврди су ништави Уговор о кредиту бр. 200-207/07, Уговор о кредиту бр. 200-208/07 и Уговор о кредиту бр. 200-209/07 сви закључени дана 02.11.2007. године у преосталом делу. У ставу III изреке одбијен је захтев тужиље за ослобођење од плаћања судских такси у овом поступку, а ставом IV одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 3983/21 од 22.12.2022. године, одбијена је као неоснована жалба првотуженог и потврђена је првостепена пресуда у ставу I изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, благовремену и дозвољену ревизију изјављује тужени „ОТП банка Србија“ АД Нови Сад, због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23-др. закон), Врховни суд је одлучио да ревизија није основана.

У доношењу побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правни претходник првотуженог „National Bank of Greece“ АД Београд и „Бојана“ ДОО из Београда су закључили Уговор о кредиту бр. 200-207/07 од 02.11.2007. године са Анексом од 27.12.2007. године, Уговор о кредиту бр. 200-208/07 од 02.11.2007. године са Анексом од 27.12.2007. године и Уговор о кредиту бр. 200-209/07 од 02.11.2007. године. Уговором о кредиту бр. 200-207/07 од 02.11.2007. кориснику кредита, овде друготуженом, одобрен је кредит до 02.11.2012. године ради отплате кредита који корисник има према другим банкама у износу од 426.000 CHF, а одредбом члана 1. тачка ц) Уговора је предвиђено да је кредит доступан у швајцарским францима у динарској противвредности по тржишном курсу банке на дан повлачења/отплате. Уговором о кредиту бр. 200-208/07 од 02.11.2007. године са Анексом од 27.12.2007. године давалац кредита је одобрио кориснику кредит у износу од 167.000 CHF и одређено је да ће кредит бити доступан у CHF и у CHF у динарској противвредности по тржишном курсу банке на дан повлачења кроз отплате (члан 1) ради реконструкције простора у Уговором о кредиту бр. 200-209/07 од 02.11.2007. године кориснику кредита је банка одобрила кредит у износу од 334.000,00 CHF ради финансирања обртних средстава, који кредит је доступан у швајцарским францима у динарској противвредности по тржишном курсу банке на дан повлачења кроз отплате. По свим наведеним уговорима тужиља се обавезала да ће као солидарни дужник са корисником кредита исплатити потраживање банке. Првотуженом нису враћена новчана средства из одобрених кредита, због чега је против тужиље започео поступак принудног извршења на основу меница које је тужиља предала првотуженом.

Нижестепени судови су утврдили да су ништаве одредбе наведених уговора о кредиту којим је уговорена валутна клаузула у швајцарским францима, а које одредбе су ближе цитиране у изреци првостепене пресуде. Према образложењу нижестепених судови, тужена банка није доказала да је пре закључења уговора о кредиту који је у

својству гаранта закључила и овде тужиља као физичко лице, тужиљу упознала са ризицима који закључењем уговора о кредиту преузима, чиме је банка поступила несавесно, која околност је довољна за закључак да су ништаве одредбе уговора о кредиту којим је кредит индексиран у валути CHF, те везивање отплате кредита за курс валуте CHF (валутна клаузула). Поред тога, иако је у конкретном случају закљученим уговорима о кредиту друготуженом одобрен кредит индексиран у CHF, нижестепени судови закључују да банка није доказала да је пласирана динарска средства прибавила у тој валути, као и да је све време трајања уговора о кредиту била задужена у тој валути. Из наведених разлога су нижестепени судови утврдили да су уговорне одредбе којима је уговорена валутна клаузула у швајцарским францима супротна члановима 12-16, 46, 47, 1065. и 1066. Закона о облигационим односима, и да су као такве ништаве.

Такође, нижестепени судови су становишта и да су ништаве одредбе сва три уговора о кредиту којим је предвиђена отплата обавеза у динарској противвредности, обрачунато по званичном продајном курсу банке на дан плаћања. Према оцени нижестепених судова, уговарање различитих курсева за обрачун обавезе сваке од уговорних стране је противно начелу поштења и равноправности уговорних страна, као и начела једнаке вредности узајамних давања из члана 11, 12. и 15. Закона о облигационим односима. Циљ уговарања валутне клаузуле је очување реалне вредности динарског износа кредитних средства за умањене њихове вредности у односу на тржишни курс у одређеној валути на дан плаћања, те како је сврха валутне клаузуле да се очува еквивалентност међусобних давања, иста према налажењу нижестепених судова, не може бит правни основ стицања несразмерене користи од стране даваоца кредита на штету корисника кредита.

Имајући у виду дате разлоге, нижестепени судови су утврдили ништавост и уговорних одредби из члана чл. 12. тач. а) Уговора о кредиту бр. 200-207/07 од 02.11.2007. године и Уговора о кредиту бр. 200-209/07 од 02.11.2007. године и чл. 13. под а) Уговора о кредиту бр. 200-208/07 од 02.11.2007. године, па како су нижестепени судови становишта да побијани уговори могу опстати и без ништавих уговорних одредби, то су судови одбили тужбени захтев за утврђење ништавости сва три уговора о кредиту у преосталом делу.

Ревидент оспорава материјалноправно становште нижестепених судова са образложењем да се према правном ставу Врховног касационог суда обавеза писменог упозорења о могућим ризицима задуживања у швајцарским францима односи на корисника кредита, а не на јемца, те да је током поступка доказао да је у моменту закључења уговора и тужена банка била задужена у швајцарским францима.

Ревизија није основана.

У погледу пуноважности уговорних одредби код уговора о кредиту којима је уговорена валутна клаузула изражена у швајцарским францима (CHF), правилно су судови заузели становиште да уговарање валутне клаузуле у CHF није забрањено, позивом на одредбе члана 395. Закона о облигационим односима и члана 34. став 8. Закона о девизном пословању. Међутим, у конкретном случају је уговорена валутна клаузула без адекватног упозорења о пословним ризицима и последицама које могу настати применом валутне клаузуле у валути CHF. Противно наводима ревизије, таква обавеза даваоца кредита је установљена одредбама тада важећег Закона о заштити потрошача („Службени гласник РС“ бр. 79/2005) у члану 11, о праву на заштиту економских интереса потрошача, у вези члана 43. У поступку је вештачењем утврђено да је првотужени могао знати за ризик задуживања и индексације у CHF. Такав ризик,

услед енормног раста курса CHF остварен је у конкретном случају према утврђеним подацима о расту курса CHF према динару и EUR, у периоду од пласирања уговорених средстава кредита до подношења тужбе. Зато је писана информација о свим пословним ризицима и економско – финансијским последицама које ће настати применом такве клаузуле морала бити учињена на јасан и разумљив начин, како би корисник кредита, али и његов солидарни дужник, могли проценити да ли ће закључити такав уговор или не.

У том смислу, не могу се прихватити ревизијски наводи да је такво обавештење морало бити учињено само кориснику кредита, а не и тужиљи као солидарном дужнику. Ово из разлога што је тужиља потписник предметних уговора и исте је закључила у својству солидарног дужника чиме је преузела обавезу да испуни све доспеле обавезе по том уговору, због чега нема оправдања да се право на информисање не односи на тужиљу, без обзира што није корисник одобрених новчаних средстава. У прилог наведеном иде и чињеница да све економске последица таквог кредитног задуживања непосредно погађају и тужиљу као солидарног дужника, због чега је и тужиља морала бити обавештена о ризицима преузимања обавезе да исплаћује доспеле обавезе по уговорима о кредиту индексираним у швајцарским францима, па не стоје ревизијски наводи којима се оспорава ова обавеза првотужене.

Ревизијски наводи којима се инсистира да је током поступка доказано да се банка задужила у валути CHF на дан пуштања кредита у течај, те да није морала да доказује да је у таквом статусу била током читавог периода трајања уговора, нису од утицаја на правилност побијане одлуке, имајући у виду да није испуњен претходно наведени услов пуноважности спорних уговорних одредби (писана информација о свим пословним ризицима).

Нижестепени судови су правилно применили материјално право када су утврдили ништавост одредби сва три уговора о кредиту којима је уговорена отплата обавеза у динарској противвредности обрачунато по званичном продајном курсу банке на дан плаћања, за шта су нижестепени судови дали јасне и ваљане разлоге. Како ревидент у овом делу не указује у чему се састоји погрешна примена материјалног права на које се позива, нити на конкретан начин оспорава материјалноправне закључке нижестепених судова, Врховни суд у смислу одредбе члана 414. став 2. Закона о парничном поступку није посебно образлагао пресуду у овом делу.

Како не постоје разлози због којих су ревизије изјављене, као ни разлози о којима ревизијски суд води рачуна по службеној дужности, применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**